

KAUPAN LIITTO

LAUSUNTO

17.5.2024

Valtiovarainministeriö
Vero-osasto

VM086:00/2024
VN/13375/2024

**LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LA-
EIKSI ARVONLISÄVEROLAIN 84 JA 85 B §:N JA ERÄISTÄ VAKUUTUSMAKSUISTA
SUORITETTAVASTA VEROSTA ANNETUN LAIN 3 §:N MUUTTAMISESTA.**

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikkoaiheeseen liittyen ja lausuu seuraavaa:

Esitysluonnoksen taustalla on pääministeri Petteri Orpon hallituksen kevään 2024 kehysriihessä tekemä kirjaus, jonka mukaan hallitus toteuttaa yleisen arvonlisäverokannan korotuksen voimassa olevasta 24 prosentista 25,5 prosenttiin. Vastavasti vakuutusmaksuveron verokantaa ehdotetaan korotettavan 25,5 prosenttiin. Esitysluonnoksen mukaan korotusten on tarkoitettu tulla voimaan 1.9.2024.

Kaupan liitto pitää esitysluonnoksen mukaista korotusta yleiseen arvonlisäverokantaan erittäin haitallisena sekä kaupalle että muille kuluttajapalveluille. Korotus kiristää jo hidastumaan kääntynyttä inflaatiota ja heikentää kuluttajien ostovoimaa. Suurin kärsijä korotuksesta on kansainvälisessä kilpailussa toimiva kotimainen erikois- ja käyttötavarakauppa ja varsinkin pk-yritykset, joilla ei ole resursseja hukattavanaan ylimääräisiin hallinnollisiin kustannuksiin. Järjestelmämuutokset ja hinnantarkastukset sitovat kaupan yritysten resursseja ja aiheuttavat suuret kertaluontoiset kustannukset, joista hyöty valuu ulkomaisille järjestelmätoimittajille ja palveluntarjoajille. Näiden syiden takia Kaupan liitto esittää, että esitysluonnos palautetaan valmisteluun, jossa korotuksen tasoa ja aikataulua harkitaan uudelleen.

Jos esitetyt korotukset kuitenkin etenevät, Kaupan liitto pitää kriittisen tärkeänä, että korotusten voimaantuloa lykätään vähintään kuukaudella.

Kaupan liitto lausuu yksityiskohtaisesti seuraavista kokonaisuuksista:

Esitysluonnoksen arviot alv-korotuksen vaikutuksista talouteen ja yritysten kustannuksiin

Esitysluonnoksen mukaan yksityiskulutuksen arvioidaan laskevan noin 0,5 % verrattuna kansantalouden perusuraan. Luonnoksessa esitetyn mukaisesti pienentyvän kysynnän vaikutus alv-kannan korotuksesta syntyvään kertymään on noin 75

miljoonaa euroa, joka tarkoittaa valtavaa kokonaismyynnin pienennystä ja siten merkittävää vaikutusta myös yhtiöiden tuloverokertymään. Kaupan liitto huomauttaa, että kyseistä vaikutusta ei ole lainkaan huomioitu esityksessä.

Kaupan liitto korostaa, että esitysluonnoksella ei ole lainkaan arvioitu ehdotusten aiheuttamia taloudellisia kustannuksia kuluttajakaupan tai muiden toimialojen yhtiöille. Kustannukset muodostuvat sekä merkittävistä kertaluontoisista kustannuksista kuten järjestelmä- ja hinnoittelumuutoksista että pidemmälle ajanjaksolle vaikuttavista kulutustottumus- ja kysyntämuutoksista. On myös huomioitava, että valitsevassa markkinatilanteessa yritykset eivät myöskään välttämättä pysty siirtämään korotusta kokonaisuudessaan myyntihintoihinsa. Niissä kaupoissa, joissa yleisen alv-kannan korotuksen vieminen hintoihin ei ole mahdollista esimerkiksi kiireen kansainvälisen kilpailun vuoksi, kohonneet kustannukset jäävät heikentämään kaupan kannattavuutta.

Kaupan liitto esittää, että yllä mainitut asiat otetaan huomioon ja esitysluonnosta täydennetään näiltä osin.

Arvonlisäveron korotuksen vieminen kauppojen järjestelmiin sekä hintoihin ja muutoksen kustannukset

Arvonlisäverokannan korotus vaikuttaa kaupan alalla erityisesti toiminnanohjaus-, kirjanpito-, laskutus-, tuotetietojen hallintajärjestelmiin sekä kassajärjestelmiin ja lisäksi näiden integraatioihin muihin järjestelmiin. Kaupan liiton jäseniltään saamien tietojen perusteella on käynyt ilmi, että osa kauppojen järjestelmistä ei tällä hetkellä yksinkertaisesti mahdollista desimaalin käyttöä arvonlisäverokannan merkitsemisessä. Kaikkien järjestelmien testaustyö tulee viemään kaupan alalla runsaasti aikaa, sillä eri järjestelmien lukumäärä on valtava. Yksittäisellä kaupalla voi olla samaan aikaan käytössään useampi eri järjestelmä, ja vanhimmat järjestelmät ovat kymmeniä vuosia vanhoja. Isossa päivittäistavara-kauppaketjussa arvonlisäverokannan korotuksen vaikutukset on selvitettävä jopa sadan eri järjestelmän osalta.

Kaupan liitto huomauttaa, että vaikka kaupan tietojärjestelmät mahdollistaisivat desimaalilukuisen arvonlisäverokannan käytön, on järjestelmät testattava toimivuuden varmistamiseksi. Jäseniltä saatujen tietojen mukaan niissä järjestelmissä, joissa desimaalin tuottaminen onnistuu, ongelmia aiheuttavat erilaiset erottimet; osa järjestelmistä käyttää erottimena pilkkua ja osa pistettä. Myös muunlaiset erottimet ovat mahdollisia.

Kaupan on varmistettava, että laskutusta, kirjanpitoa sekä arvonlisäverotusta koskevat tulosteet muodostuvat oikein. Kauppojen järjestelmiin on tehtävä myös muutoksia, jotka mahdollistavat verokantamuutosta edeltäneiden myyntien ja ostojen korjaamisen korotuksen jälkeen. Korjauksissa oikea verokanta olisi lausuntoa annettaessa voimassa olevalla 24 %:n verokanta.

Kaupoissa arvonlisäverokannan korotusta ei voida siirtää automaattisesti sellaiseen kuluttajatuotteiden myyntihintaan, vaan tuotteiden hinnoittelu tulee käydä läpi manuaalisesti tuote- tai tuoteryhmäkohtaisesti. Kauppojen tulee muuttaa tuotteiden hinnat sekä sähköisiin myyntikanaviin että hyllyn reunaan. Esimerkiksi yksittäisen rautakaupan kivijalkamyymälässä myytävien tuotteiden määrä on noin 25 000 kappaletta. Koko rautakaupan toimialan osalta iso kaupan alankonserni joutuu päivittämään noin 2,5 miljoonaa eri hintatietuetta. Hintojen päivittäminen sitoo kaupan resursseja ja tulee aiheuttamaan kaupalle merkittäviä kustannuksia.

Kaupan liitto arvioi muutama vuosi sitten arvonlisäverokannan korotuksesta syntyviä hallinnollisia kustannuksia. Karkean arvion mukaan esimerkiksi kustannustaakka pienehkölle erikoiskaupan ketjulle, jolla on oma verkkokauppa, olisi 175 000–225 000 euroa. Kustannusarvio koostuu muutoksista kaupan järjestelmiin 160 000–200 000 euroa ja hintalappujen muutoksista 15 000–25 000 euroa. Järjestelmiin kohdistuvat kustannukset sisältävät varsinaisen muutostyön lisäksi muutosten testauksen. Päivittäistavaraketjun osalta karkea arvio hallinnollisista kustannuksista on puolestaan 2 260 000–2 285 000 euroa.

Kaupan liitto korostaa, että nämä kustannukset eivät liity kauppojen liiketoiminnan kehittämiseen vaan ovat pelkästään poliittisesta päätöksestä johtuva hallinnollinen rasite kaupalle.

Esitysluonnoksessa ehdotettu aikataulu

Esitysluonnoksen mukaan yleisen arvonlisäverokannan korotuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.9.2024. Kaupan liitto pitää aikataulua haitallisen kireänä. Vaikka kaupat ovat jo aloittaneet muutostyön suunnittelun ja valmistelun, kaupat eivät voi aloittaa varsinaisia muutostöitä ennen, kun korotettu arvonlisäverokanta ja sen voimaantuloaikataulu ovat lopullisesti vahvistettuja laintasoisesti. Mikäli vahvistus saadaan viikolla 22 ja muutoksen voimaantulo on 1.9.2024, kaupoilla on käytännössä 13 viikkoa aikaa toteuttaa ja testata kaikki myynti-, hyvitys- ja palautusprosessit. Aikataulua tiukentaa vielä lomakausi ja kaupan kesäsesonki. Lyhyt valmistautumisaika kasvattaa riskiä inhimillisiin virheisiin ja sitä kautta virheelliseen veroraportointiin, jos kaikkia järjestelmämuutoksia ei ehditä testaamaan riittävän huolellisesti. Lisäkustannuksia aiheuttaa myös esitysluonnoksella ehdotettu voimaantuloajankohta (1.9.), joka osuu sunnuntaille, jolloin kaupan alan TES:n mukaan työntekijöille maksetaan kaksinkertainen palkka.

Pidennys alv-korotuksen voimaantulossa edes kuukaudella keventäisi kauppojen kustannustaakkaa, vähentäisi kiireestä johtuvia tahattomia virheitä ja helpottaisi resurssien kohdentamista. Kaupan liitto esittää, että korotuksen voimaantuloa lykätään ja esitysluonnoksen ehdotuksesta poiketen se tulisi voimaan 1.10.2024 tai myöhemmin.

Vakuutusmaksuvero nostaa yritysten kustannuksia

Kaupan liitto huomauttaa, että arvonlisäverotuksessa vähennyskelvottoman vakuutusmaksuveron korotus tulee nostamaan vakuutettujen yritysten kustannuksia. Yritysten kustannustaakan kasvu puolestaan lisää kaupan alalla paineita korottaa kuluttajille ja yrityksille myytävien tuotteiden hintoja entisestään arvonlisäverokannan korotuksen päälle.

Esitysluonnoksessa ei erikseen arvioida vakuutusmaksuveron korotuksen vaikutuksia yritysten talouteen tai inflaatioon. Kaupan liitto esittää, että esitysluonnosta täydennetään arvion osalta.

Päällehinnoitellut tuotteet

Tupakkaverolaki määrittää maksettavan tupakkaveron. Lain 8 §:n mukaan vero suoritetaan tuotteen vähittäismyyntihinnasta, ja 9 § puolestaan määrittää vähittäismyyntihinnan verovelvollisen ilmoittamaksi hinnaksi. 11 § määrittää verovelvollisen varustamaan tuotteet ennen kulutukseen luovuttamista vähittäismyyntipakkauksen suojakelmun alle kiinnitettävällä hintalipukkeella, josta tulee käydä ilmi 8 §:ssä tarkoitettu vähittäismyyntihinta. Tupakkaverotaulukko määrittää veron suuruuden ja tupakkatuotteiden verotus perustuu sekä arvonlisäverolliseen vähittäismyyntihintaan sekä yksikköveroon. Lisäksi verotaulukko määrittelee vähimmäisverotason, jonka on täytyttävä. Tupakkalain 20 § ja 26 § puolestaan edellyttävät toimijoilta jokaisen uuden, markkinoille tulevan tupakkatuotteen ilmoittamista Valviran rekisteriin kuusi kuukautta ennen tuotteen markkinoille tuloa.

Näin ollen vähittäishinnan muuttuessa arvonlisäverokannan korotuksen myötä myös tupakkavero muuttuu. Kauppa ei kuitenkaan ole tupakkaveron suhteen verovelvollinen, eikä kaupalla ole mahdollisuutta määrittää vähittäismyyntihintaa. Kaupoilla on nykyisellä arvonlisäverolla ja tupakkaverolla lasketulla sekä päälle merkityllä vähittäismyyntihinnalla tuotteita varastoissaan ja myymälöissään. Kaupan liitto korostaa, että ei ole lainsäädännön mukaista myydä tuotteita, joiden verolaskelmat perustuvat nykyisen arvonlisäveron pohjalta tehtyihin laskelmiin. Kauppa ei kilpaile tupakkatuotteiden hinnoilla. Riskinä on, että tupakkatuotteet jäävät kaupan vahingoksi. Kauppa ei myöskään voi myydä tuotteita tupakkalain vastaisesti ilman, että tupakkatuotteet on ilmoitettu Valviran rekisteriin asetetussa ajassa.

Kaupan liitto ehdottaa, että tupakkaverolain alaisten tuotteiden osalta ehdotusluonnoksen mukainen arvonlisäveron korotus tulisi voimaan vasta 1.1.2025. Kauppa ei voi myydä tupakkatuotteita tai muitakaan tuotteita lainvastaisesti. Näin ollen ilman riittävää siirtymäaikaa kaupan olisi pidättäydyttävä tupakkatuotteiden myymisestä vähintään siksi aikaa, kun tupakkatuotteet on rekisteröity Valviran rekisteriin tupakkalain 20 ja 26 pykälien mukaisesti. Kaupan liitto huomauttaa, että tupakkatuotteiden myymättä jättäminen voi tarkoittaa noin 100 miljoonan euron keräämättömiä veroja kuukaudessa matkustaja- ja harmaantuonnin korvatussa normaalia tupakkatuotteiden myyntiä. Tupakkatuotteiden verokertymän karttumisen edellyttää laillisen kaupan turvaamista.

Siirtymäsäännökset

Hallituksen esitysluonnoksessa mainitaan siirtymäsäännösten osalta, että lakia sovellettaisiin, kun veron suorittamisvelvollisuus syntyy lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Ennen lain voimaantuloa kertyneisiin ennakkomaksuihin sovellettaisiin aikaisempaa lainsäädäntöä. Tämä vastaa aikaisempaa käytäntöä verokannan muutostilanteissa.

Kaupan liitto huomauttaa, että Vero.fi-sivustolta ei löydy aiempien muutosten yhteydessä annettuja ohjeita, joista aikaisempaa käytäntöä voisi tutkia. Aikaisemmat ohjeet verokantamuutoksista löytyvät ainoastaan yksityisen palveluntarjoajan verkkopalvelusta. On kriittisen tärkeää, että tarkempi Verohallinnon ohjeistus siirtymäsäännösten osalta saadaan yritysten käyttöön mahdollisimman pian, koska muutoksen ehdotettuun voimaan tulon on niin vähän aikaa.

Kunnioitavasti

KAUPAN LIITTO

Kari Luoto
toimitusjohtaja

Toni Jääskeläinen
johtava asiantuntija